

Biuro projektu: tel. 18 33 15 316
34 – 733 Mszana Górna, Łętowe 277
szkola@szkolagorska.eu

Założenia metodyczno-dydaktyczne

Raport

Autorzy:

Wojciech Przybylski

Joanna Jaros

Gustav Schmidt

Jerzy Suchodoła

Teresa Przybylska

Raport podsumowuje prace projektu pod tytułem Trening interakcji społecznych w czasach „stories”, realizowanego ze środków europejskich w ramach projektu grantowego Międzynarodowa współpraca się opłaca (Grupa Profesja).

Spis treści

Dlaczego korzystamy z klipów video kręconych przez uczniów?	4
Odwrócona klasa	5
Oszczędność czasu	5
Samoobserwacja i samokrytyka.....	6
Praca z uczniem nieobecnym i nauka zdalna	6
Jak oceniać?	6

Dlaczego korzystamy z klipów video kręconych przez uczniów?

Wykorzystanie wykonanych przez uczniów nagrań video oceniamy z punktu widzenia efektywności edukacyjnej. W szkoleniach kompetencyjnych (obejmujących kompetencje społeczne) kluczowe jest z jednej strony pokazanie uczniom właściwych zachowań, lepszych metod prezentacji, ciekawszych sposobów wypowiedzania się. Z drugiej strony – niezwykle istotne jest zmotywowanie ucznia (osoby szkolonej) do samodzielnej pracy, do realizacji ćwiczeń. Nie bez znaczenia jest też możliwość skonfrontowania samodzielnie dokonanej oceny z ocenami innych osób – zarówno prowadzących szkolenie, jak i w nie zaangażowanych – osób z otoczenia, rodziny, przyjaciół, współpracowników.

Rozważmy najpierw to, że uczeń będzie mógł obserwować się na nagraniu. W toku zajęć ćwiczenia kompetencyjne, np. autoprezentacja ucznia, lub ćwiczenie negocjacyjne w parze oceniane są przez osoby z zewnątrz – na ogół przez prowadzącego szkolenie, ale często również przez współuczestników szkolenia, co może w tych ostatnich wykształcić umiejętność obserwacji oraz ewaluacji umiejętności i kompetencji innych osób, a tym samym zwiększyć świadomość dobrych i złych praktyk. Jednak nawet rozwinięta umiejętność dostrzegania właściwych i niewłaściwych zachowań u innych nie musi się przekładać (a przynajmniej nie w zadowalającym stopniu) na umiejętność korygowania własnych działań. Tych własnych uczeń nie musi być świadomy. Co więcej – może być przekonany, że robi dokładnie to, co powinien. I tu przydaje się video.

Drugi wspomniany aspekt to motywowanie ucznia do pracy i możliwość weryfikacji zaangażowania i wysiłku włożonego w zadanie. Trudno ograniczyć kształtowanie kompetencji społecznych do relatywnie krótkich zajęć, na jakie uczeń będzie uczęszczał, więc w toku szkolenia kompetencyjnego warto rozważyć zadawanie zadań, które uczniowie wykonają w domu. W tradycyjnych metodach edukacji, takie zadania są niemal nieweryfikowalne. Nagranie video potwierdza bezspornie czy uczeń zadanie wykonał, czy nie.

Nie należy jednak traktować proponowanej metody jako narzędzia przede wszystkim nadzoru i kontroli. Przeciwnie – intencją autorów jest zaproponowanie metody jako narzędzia motywującego i jako techniki samodoskonalenia uczniów przede wszystkim. Dlatego nie zalecamy, by każde zadanie domowe było weryfikowane prezentacją nagrań. Zamiast tego uczniowie powinni mieć świadomość, że nagranie jest narzędziem dla nich – to oni mają je obejrzeć i samodzielnie ocenić. A następnie poprawić to, co dostrzegli. Nauczyciel przyjmuje w tej sytuacji rolę mentora i doradcy, który ma wskazywać kierunek.

Skąd rola motywująca? Koncepcja pracy – zabawy z video odwołuje się do popularności modnych wśród młodzieży rozwiązań społecznościowych – stories na Instagramie, Facebooku i do tiktoka. Uczeń miałby w tym scenariuszu używać przede wszystkim urządzeń mobilnych – smartfona i tableta – często w edukacji ignorowanych. Uczniowie lubią robić zdjęcia i nagrywać filmy – celem metody edukacyjnej jest połączenie tych zainteresowań i praktyk z celami szkoleniowymi. Jednocześnie można (należy) nawiązać do popularnych influencerów – wskazać podobieństwa i ciekawe przykłady.

W kontekście motywacji konieczne jest stworzenie atmosfery, w której uczeń będzie miał poczucie bezpieczeństwa i akceptacji, co ułatwi dzielenie się stworzonymi nagraniami, ich prezentację i wspólną analizę. Tę analizę można realizować z jednym uczniem lub w grupie.

Odwrócona klasa

Koncepcja odwróconej klasy zakłada dyskusję uczniów nad tematem opracowanym w czasie przygotowania do zajęć. Dobrze wykorzystana metoda może pozwolić uczniom zapoznać się z materiałem przed zajęciami, a podczas nich przedyskutować rezultaty. Dodatkowo – wykonane materiały mogą (z uwzględnieniem zgody uczniów lub ich opiekunów oraz odpowiednich zasad ochrony wizerunku i danych osobowych) posłużyć w przyszłych szkoleniach jako materiały edukacyjne.

Zachęcamy również prowadzących zajęcia do podjęcia działań, które zlecają uczniom – przygotowane przez nich nagrania będą znakomitym materiałem szkoleniowym (w dodatku nieobarczonym wadami / ryzykiem prawnym).

Metoda odwróconej klasy wymaga od nauczyciela jakiejś formy wirtualnej obecności u ucznia, w momencie, kiedy ten się przygotowuje do zajęć. I tu nagrania wideo będą znacznie bardziej bezpośrednią formą obecności niż bezosobowy email czy wiadomość-wpis w systemie e-learningowym.

Oszczędność czasu

W dotychczasowych naszych doświadczeniach obserwujemy poważną stratę czasu podczas zajęć wynikającą z przyczyn czysto logistycznych. Uczeń, który ma wykonać zadanie, jest wskazywany, wychodzi na środek klasy, chwilę opanowuje stres, następnie wykonuje ćwiczenie, a potem wraca na miejsce, zajmuje miejsce i tak dalej. W niesprzyjających okolicznościach, czynności okołocwiczeniowe zajmują więcej czasu niż same ćwiczenia. W grupie 10 osób wykonanie jednodominutowych prezentacji, zajmowało od 17 do 25 minut. Bez omówienia. Dla porównania – prezentacja 10 jednodominutowych nagrań to raptem 12-13 minut. Zyskany czas można przeznaczyć na dodatkowe wyjaśnienia.

Samoobserwacja i samokrytyka

Wiele starszych podręczników sugeruje wykorzystanie lustra do obserwacji mimiki i postawy podczas mówienia. Koncepcje te opierają się na samoobserwacji, która pozwala w efekcie na samoregulację.

Kłopot z obserwacją w lustrze polega na ograniczeniu uwagi osoby, która jednocześnie wykonuje ćwiczenie i obserwuje efekty. Konieczny podział uwagi skutkuje gorszym efektem prezentacji i niepełnym zrozumieniem tego, co poszło dobrze, a co poszło nie tak.

Możliwość obejrzenia nagrania filmowego z samym sobą wykonującym ćwiczenie pozwoli nie tylko skupić się na oglądaniu (a w czasie wykonywania ćwiczeniu – na poprawnej realizacji polecenia), ale umożliwi także połączenie wrażeń wizualnych ze słuchowymi. Ponadto – pozwoli dowolnie powtarzać całe nagranie lub jego fragmenty w celu oceny poszczególnych etapów ćwiczenia.

Idealną sytuacją będzie taka, w której uczeń będzie umiał (i chciał) nie tylko wykonać nagranie i je obejrzeć, ale też samodzielnie zidentyfikować obszary, w których konieczna jest poprawa, i te, w których osiągnął postępy. Rolą nauczyciela jest pokazanie metody jako narzędzia pozytywnie wzmacniającego doświadczenie edukacyjne – uczeń powinien lubić swój wizerunek na filmie i wiedzieć, jak oglądanie nagrania mu pomaga. Chodzi o efekt „O! Tu jest lepiej”, a nie o „No, znowu fatalnie”. Odpowiednie omawianie nagrań pomoże uczniom nabrać właściwego stosunku do takiej metody.

Nie należy też zapominać, jakie bardzo negatywne znaczenie ma brak świadomości własnych błędów u nauczyciela. Nauczyciel, na równi z uczniem, może i powinien stosować nagrania, by doskonalić swoją technikę.

Praca z uczniem nieobecny i nauka zdalna

W przypadku pracy z uczniami, którzy nie mają możliwości wzięcia udziału w zajęciach, uczestnikami nauki zdalnej i osobami, które nie mogą uczestniczyć w zajęciach z innych powodów, metoda powinna być wykorzystana w pracy zdalnej.

Jak oceniać?

Oceniając efekty pracy z metodą pt. Trening kompetencji społecznych w czasach stories, należy pamiętać, że celem nadrzędnym jest rozwijanie kompetencji społecznych, a nie artystyczny i techniczny aspekt działań uczniów. To jakość zaprezentowanych technik komunikacyjnych, negocjacyjnych czy autoprezentacyjnych ma podlegać przede wszystkim ocenie, a warunki techniczne powinny być traktowane jako drugorzędne.

Uwzględniając jednak stwierdzenie z pierwszego akapitu, metoda powinna być wykorzystywana również do kształtowania umiejętności autoprezentacji z wykorzystaniem środków komunikacji zdalnej – transmisji na żywo lub wysyłanego video. W tym kontekście prowadzący zajęcia powinien posiadać podstawowe umiejętności oceny jakości stworzonego materiału.

Raport nie sugeruje sposobów oceniania warstwy kompetencyjnej – prowadzący zajęcia, niezależnie od stosowania metody, musi posiadać odpowiednie kompetencje i/lub kwalifikacje w zakresie prowadzenia szkoleń i z tego wynika jego umiejętność oceny.

W warstwie filmowej powinny być ocenione:

1. Kadr
 - a. Umieszczenie kamery
 - b. Kąt widzenia kamery
 - c. Tło / otoczenie osoby filmowanej
 - d. Kompozycja
2. Parametry filmowania
3. Dźwięk
 - a. Jakość nagrania
 - b. Szum tła
4. Edycja wideo

Niezależnie od tej oceny, prowadzący zajęcia może doradzać wybór innego sprzętu, jeśli ma pewność, że osoba wykonująca nagranie taki sprzęt posiada. W czasie prac i wstępnych testów zidentyfikowaliśmy problem koncentracji osób, które wykonywały nagranie na sprzęcie zbyt zaawansowanym, pełnym możliwości i dającym potencjalnie najlepsze możliwe wyniki. Jednak wybranie sprzętu zaawansowanego niejednokrotnie wiązało się z koniecznością dłuższej i bardziej skomplikowanej konfiguracji, która zabierała czas właściwego ćwiczenia i narażała osobę realizującą wideo na efekty gorsze niż w przypadku zastosowania automatycznej konfiguracji urządzeń prostszych. Takim najczęściej spotykanym problemem było wykorzystanie lustrzanki do wykonania nagrań. Osoba o średnim przygotowaniu fotograficzny/filmowym najpierw zmagająca się z problemem poprawnego umieszczenia sprzętu (konieczność znalezienia statywu, akcesoriów, odpowiedniego obiektywu), następnie konfiguracji (wybór programu, trybu, parametrów naświetlania), po to, by stwierdzić, że jakość nagrania audio z tak ustawionego aparatu nie jest najlepsza. I tu zaczynało się szukanie lepszego mikrofonu. Koniec końców – w ciągu godziny udało się nagrać kilka krótkich ćwiczeń. Ten sam efekt, w dodatku lepszy jakościowo (bezsprzecznie lepsze audio, porównywalne video)

osiągnięto korzystając ze smartfona przy automatycznie dobranych parametrach. Na ten aspekt należy zwracać uwagę.

Oceniając nagranie, należy zwrócić uwagę na możliwość świadomego naruszenia standardów i typowych układów. W tym kontekście odwołujemy się do wyrobienia osoby oceniającej, a wątpliwości powinny być rozstrzygane w dyskusji. Poniżej zasugerujemy jednak pewne standardy, które w większości przypadków warto spełnić.

Umieszczenie kamery. Zalecamy stosowanie lekko ptasiej perspektywy z kamerą umieszczoną wysoko (na wysokości wzroku lub nieco niżej) i skierowanej nieco w dół, co pozwoli wypełnić kadr postacią, która się wypowiada. Typowe błędy ustawienia kamery to kadrowanie w górę (perspektywa żabia), które radykalnie obniża atrakcyjność osoby filmowanej i nadmiernie pochylona kamera – co z kolei wpływa na kształt linii tła i może prowadzić do silnie karykaturalnego zniekształcenia twarzy. Ten ostatni efekt można jednak wykorzystać celowo.

Ten sam kadr na dwa sposoby – kamera umieszczona za nisko (duży margines nad głową) i poprawnie (wypełnienie kadru).

Nie rozstrzygamy, czy nagrania powinny być wykonywane w kadrze poziomym (klasyczny kadr filmowy), pionowym (kadr „telefoniczny”) czy w kwadracie.

Kąt widzenia kamery. Z uwzględnieniem uwag w punkcie „umieszczenie kamery”, kąt widzenia kamery powinien być taki, by zniekształcona geometria przestrzeni nie stała się elementem dominującym nad osobą, która się wypowiada. Idealnym układem jest kamera umieszczona poziomo, jednak taki układ może utrudnić dobre umieszczenie postaci w kadrze – szczególnie w kadrze pionowym będzie to bardzo trudne.

Przykład - zniekształcenie geometryczne wynikające z zastosowania krótkiej ogniskowej (bardzo szeroki kąt obiektywu) i poprawne proporcje twarzy – obiektyw standardowy (w przypadku smartfona – lekki zoom i odległość 1-1,5 metra od osoby filmowanej).

Tło i otoczenie osoby filmowanej. Pozornie najłatwiejszy element realizacji. W praktyce – jeden z trudniejszych. Zalecamy wykonanie nagrania na jednolitym tle (np. biała ściana). Takie tło może jednak być niedostępne w warunkach, jakimi dysponują uczniowie. Zaobserwowaliśmy podczas testów również sytuacje, w której dobre tło było dostępne, ale nie pozwalało skorzystać z dobrego oświetlenia. Dlatego sugerujemy, by tło wybierać najlepiej jak się da, z uwzględnieniem innych

czynników.

Potencjalny bałagan w tle i proste rozwiązanie – wąski kadr wypełniony w większości postacią filmowaną.

To, co bezwzględnie należy poprawiać i korygować, to otoczenie osoby, która nagrywa. Bałagan w kadrze nie ma żadnego usprawiedliwienia.

Kompozycja. Zalecamy odwoływanie się do podstawowych układów kompozycyjnych – istotnych elementów nagrania umieszczonych centralnie lub w mocnych punktach. Bezpiecznym układem będzie na ogół osoba stojąca w osi nagrania, z oczami na wysokości mocnych punktów (1/3 kadru licząc od góry).

Parametry filmowania. Powinny być dostosowane do realizacji i wymiany plików. Nie jest formalnie błędem realizacja nagrania w rozdzielczości 4K i w 120 klatkach na sekundę, jednak takie rozszerzenie wielkości plików nie ma też żadnego uzasadnienia. Z tego względu znacznie lepiej skorzystać z nagrań, które będzie łatwo przekazać i odtwarzać (np. Full HD, 30 klatek na sekundę, 24 klatki na sekundę, 25 itp wartości). Zaleca się też przyjazne formaty wideo i niską przepływowość (bitrate).

Jakość nagrania powinna być oceniana w kontekście realizacji głównego celu zadania. Czy osobę, która się prezentuje, dobrze słychać? Czy mikrofon nie był za daleko? Czy nie był za blisko i czy nie słychać mlaśnień lub innych odgłosów wydawanych nieświadomie przez usta?

Szum tła (bałagan w tle) będzie oceniany negatywnie. Osoba nagrywająca powinna znaleźć miejsce i zapewnić warunki, w których szum jest w możliwie dużym stopniu wyeliminowany.

Edycja wideo. Nie zalecamy stawiania zaawansowanych wymagań dotyczących montażu. Jeśli jednak film nie zaczyna się w momencie, kiedy zaczyna się prezentacja, powinien zostać odpowiednio przycięty.

